

Omslagfoto: Tayla Kohler / Unsplash

Auteurs

Werkgroep gezamenlijke Kenniscentra HU: Gezond & Duurzaam Leven, Sociale Innovatie, Leren en Innoveren, Digital Business & Media

Inlichtingen

ilya.zitter@hu.nl

Datum

12 juli 2022

Versie

Definitief

Naamsvermelding-NietCommercieel-GeenAfgeleideWerken
4.0 Internationaal

**Missiegedreven
omgevingen.
Een conceptueel model
van de Kenniscentra van
Hogeschool Utrecht -
Welke theorie onderbouwt
het model?**

Welke theorie onderbouwt het model?

Toewerken naar een open model

Het conceptualiseren van missiegedreven omgevingen, waarin grensoverstijgend wordt samengewerkt aan maatschappelijke vraagstukken laat zich vanuit vier verschillende domeinen ofwel vier verschillende Kenniscentra (Gezond en Duurzaam Leven, Digital Business en Media, Leren en Innoveren en Sociale Innovatie) lastig vangen in één, sluitende definitie. Tijdens onze zoektocht naar gedeelde taal, naar een gezamenlijk model, kwam ook naar voren dat vooral de onderlinge dialoog voeren als waardevol is ervaren. We hebben er daarom voor gekozen om een conceptueel model samen te stellen op basis van een aantal generieke modellen. Op die manier is er een open conceptueel model ontwikkeld, dat helpt om het complexe samenwerkingsvormen vanuit verschillende perspectieven te bekijken.

Selectiecriteria generieke modellen

De generieke modellen waarmee het conceptuele model voor missiegedreven omgevingen is samengesteld zijn geselecteerd op basis van de volgende criteria:

- Compact model: het generieke model moet worden gecombineerd met andere modellen, als het al te uitgebreid is, dan wordt het overall model te omvangrijk;
- Open model: het generieke model moet worden toegepast op verschillende manieren (theoretisch, als basis voor gesprekken e.d.), als het te gesloten en te specifiek van aard is, dan wordt dat moeilijk;
- Domeinonafhankelijk: het generieke model moet worden toegepast in verschillende domeinen, als het een te sterke kleur heeft, dan wordt re-contextualiseren moeilijk;
- Acceptatiegraad: het generieke model kent al een zekere mate van acceptatie, bijvoorbeeld omdat het door HU-onderzoekers is ontwikkeld of omdat het al wordt gehanteerd binnen de HU;
- Kleur: het generieke model helpt om wat HU-kleur (of in elk geval hbo-kleur) aan te brengen, zonder te knellend te zijn.

Geselecteerde modellen

Op basis van de genoemde selectiecriteria, zijn de volgende generieke modellen geselecteerd:

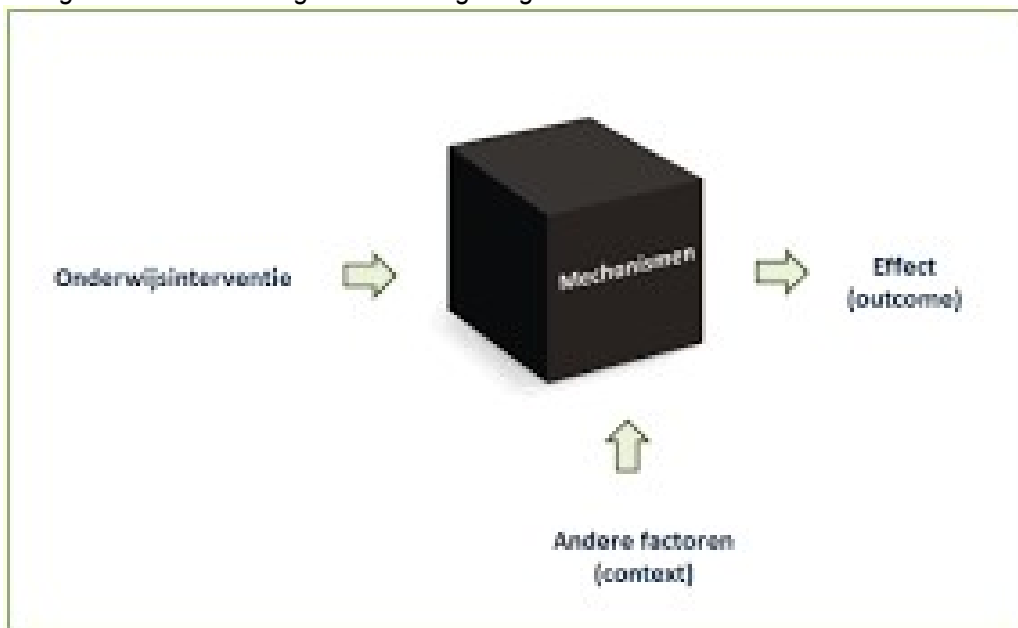
- CIMO-logica: 'Voor dit probleem-in-context is het nuttig om deze interventie toe te passen, die door deze mechanismen de volgende uitkomsten (outcomes) zal genereren';
- Ontwerpperspectieven op een interventie: inhoudelijk, sociaal, temporeel, ruimtelijk en instrumenteel;
- Niveaus voor gelaagdheid van interventie: (nano), micro, meso, macro, (mega) schaalniveaus;
- Mechanismen gericht op boundary crossing: identificatie, coördinatie, perspective making/taking en transformatie;
- Outcomes gericht doorwerking naar individu, collectief en maatschappij: systeemontwikkeling, persoonsontwikkeling, productontwikkeling en kennisontwikkeling.

De geselecteerde generieke modellen worden hierna kort toegelicht. Bij ieder generiek model zijn bronvermeldingen te vinden, waar het model verder wordt uitgediept.

CIMO-logica

De CIMO-logica is een generiek model voor het aanbrengen van logica in (schijnbaar) losstaande elementen. Het is een redeneerketen met de volgende logica: 'Voor dit probleem-in-context is het nuttig om deze interventie toe te passen, die door deze mechanismen de volgende uitkomsten (outcomes) zal genereren'. Hoewel het kan lijken dat het model lineair van aard is, is dat niet het geval, het gaat om wederkerige, logische relaties.

Figuur 8
CIMO-Logica van een Missiegedreven Omgeving

Bronnen CIMO-logica

Denyer, D., Tranfield, D., & Van Aken, J. E. (2008). Developing design propositions through research synthesis. *Organization studies*, 29(3), 393-413.

<https://doi.org/10.1177/0170840607088020>

Van Aken, J., & Andriessen, D. (2011). *Handboek ontwerpgericht wetenschappelijk onderzoek: wetenschap met effect*. Boom Lemma.

3.5 Ontwerpperspectieven

Voor het uiteen rafelen en nader specificeren van de interventie ofwel de manier waarop een missiegedreven omgeving wordt ingericht en vormgegeven, kunnen de volgende ontwerpperspectieven worden gehanteerd: inhoudelijk, sociaal, temporeel, ruimtelijk en instrumenteel.

Figuur 9
Ontwerpperspectieven op een Missiegedreven Leeromgeving

Bronnen Ontwerpperspectieven

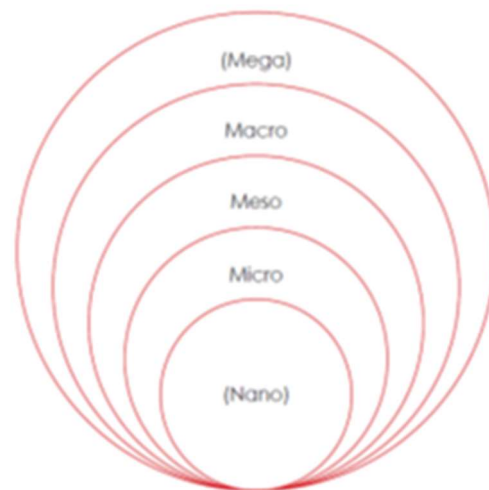
- Bouw, E., Zitter, I., & De Bruijn, E. (2021). Designable elements of integrative learning environments at the boundary of school and work: a multiple case study. *Learning Environments Research*, 24(3), 487-517. <https://doi.org/10.1007/s10984-020-09338-7>
- Zitter, I. (2021). *Leeromgevingen in het beroepsonderwijs als knooppunten in onze maatschappij* [Openbare les]. Lectoraat Beroepsonderwijs, Kenniscentrum Leren en Innoveren, Hogeschool Utrecht.

3.6 Schaalniveaus

Missiegedreven omgevingen spelen zich af op meerdere schaalniveaus. Het is een gelaagd, systemisch vraagstuk. In de systeemtheorie zijn er theoretische modellen om schaalniveaus nader te duiden. Hier is gekozen om vrij gangbare niveaus te benoemen (nano, micro, meso, macro, mega), waarbij de focus ligt op micro, meso en macro, omdat die het meest relevant zijn voor missiegedreven omgevingen. De niveaus zijn in elkaar genest.

Figuur 10

Schaalniveaus van een Missiegedreven Omgeving

3.7 Boundary crossing

Bij missiegedreven omgevingen zijn uiteenlopende groeperingen, organisaties, gremia en stakeholders betrokken en daarmee spelen ze zich af op de raakvlakken van verschillende activiteitensystemen ofwel praktijken. Op deze raakvlakken kunnen grenzen worden ervaren omdat er sociale en culturele verschillen zijn tussen praktijken. Wanneer sociale en culturele verschillen tot problemen leiden, spreken we ook wel van discontinuïteit. Boundary crossing kan dan worden opgevat als 'het opheffen van de discontinuïteit door het leggen van verbindingen tussen verschillende praktijken en het vinden van een manier om te handelen en te communiceren.' (...) Dit een moeizaam proces, maar ook een proces dat leerpotentieel met zich meebrengt.' (Akkerman & Bakker, 2012).

Er kunnen vier vormen van boundary crossing ofwel vier vormen van leerpotentieel op de grenzen tussen verschillende praktijken worden onderkend (Akkerman & Bakker, 2012):

- Identificatie: inzicht in hoe verschillende praktijken zich (complementair) van elkaar onderscheiden;
- Coördinatie: Inzet van nieuwe of alternatieve middelen en procedures om effectieve afstemming tussen praktijken mogelijk te maken;
- Perspective making/taking: Definiëring en uitwisseling van perspectieven uit verschillende praktijken;
- Transformatie: Vorming van nieuwe, hybride (tussen)praktijken (boundary practices).

Deze vier processen worden gezien als de mechanismen die cruciaal zijn in een missiegedreven omgeving.

Het conceptuele model voor missiegedreven omgevingen waarbij grensoverstijgend wordt samengewerkt, kan worden verkend vanuit de volgende vragen:

Wat is de potentiële meerwaarde?
Hoe zit het model in elkaar?
Welke theorie onderbouwt het model?
Hoe kun je het model gebruiken?
Om welke concepten gaat het?
Welke definities zijn er zoal?
Hoe hebben we het aangepakt?
Welke bronnen zijn er voor verdere verdieping?

De antwoorden op bovenstaande vragen zijn als losse documenten te downloaden via de projectpagina: [Missiegedreven omgevingen. Een conceptueel model van de Kenniscentra van Hogeschool Utrecht.](#)

De antwoorden zijn ook samen in één document te vinden: Missiegedreven omgevingen. Een conceptueel model van de Kenniscentra van Hogeschool Utrecht.